

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Sandnerové a soudkyň Mgr. Ivety Postulkové a JUDr. Petry Kamínkové ve věci

žalobce: J. S., narozený dne XXX
t. č. ve výkonu trestu odnětí svobody ve Věznici XXX

proti
žalované: Česká advokátní komora, IČ: 660 00 777
sídlem Národní třída 16, 110 00 Praha 1

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 15. 10. 2020, č. j. 10.01-000573/20-004,

takto:

- I. Rozhodnutí žalované ze dne 15. 10. 2020, č. j. 10.01-000573/20-004 se zrušuje, a věc se vrací žalované k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný je povinen zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení ve výši 136 Kč a to do 1 měsíce od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

1. Žalobce se žalobou doručenou soudu dne 31. 3. 2021 domáhal zrušení rozhodnutí České advokátní komory (dále jen „žalovaná“) blíže specifikovaného v záhlaví tohoto rozsudku, jímž bylo rozhodnuto o neurčení advokáta k poskytnutí bezplatné právní služby dle § 18c zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o advokacii“).

2. *Žalobce v žalobě* namítá, že žalovaná nesprávně posoudila jeho žádost o poskytnutí bezplatné právní služby jako zneužití práva, neboť při posouzení zneužití práva ve smyslu § 18c odst. 6 zákona o advokacii žalovaná vycházela z pouhého počtu předchozích žádostí o určení advokáta. Podle žalobce je nezbytně nutné vzít v potaz, že o určení advokáta žádal zhruba ve 40 žádostech v rozmezí přibližně 15 let. Podle žalobce je nezbytné se uvedenou otázkou zabývat i s ohledem na jeho budoucí žádosti o určení advokáta.
3. Z výše uvedených důvodů žalobce považuje rozhodnutí žalované za nezákonné a navrhuje soudu, aby jej zrušil a vrátil žalované k dalšímu řízení.
4. *Žalovaná v písemném vyjádření* doručeném soudu dne 14. 7. 2021 namítá, že žaloba byla podle § 72 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“) podána opožděně. Žaloba byla doručena soudu dne 31. 3. 2021, přičemž rozhodnutí žalované bylo vydáno již dne 15. 10. 2020 a dne 22. 10. 2020 bylo doručeno žalobci. Pokud do věci vedené pod sp. zn. 3 Na 119/2020 9 /v níž soud řešil žádost žalobce o ustanovení zástupce pro podání žaloby proti nyní napadenému rozhodnutí žalované/, nenapadla žaloba proti tomuto rozhodnutí včas, pak byla žaloba podaná až dnem 31. 3. 2021, podána opožděně.
5. Pro případ, že by soud posoudil žalobu jako včas podanou, namítá dále žalovaná, že žaloba není důvodná. Žalobcem napadené rozhodnutí stojí na skutečnosti, že žalovaná eviduje ve svém systému 69 žádostí stejného žalobce o určení advokáta k poskytnutí právní služby, přičemž advokát byl žalovanému určen ve 41 případech. Dodává, že účelem institutu určení advokáta je poskytnutí jedné konkrétní právní služby, a to v nezbytně nutném rozsahu, nikoli k tomu, aby žalovaná zajišťovala žalobci generální zastupování advokátem ve všech řízeních, která chce žalobce vést. Z těchto důvodů žalovaná učinila závěr, že se ze strany žalobce jedná o zneužívání institutu poskytnutí bezplatné právní služby. Žalovaná odmítá tvrzení, že se tímto postupem dopouští šikany žalobce. Podle žalované hodlá-li žalobce podle svého vyjádření vést v budoucnu „více soudních řízení“, není žalovaná, resp. stát povinen mu pro každý spor ustanovovat či určovat advokáta jako právního zástupce. Je primárně na žalobci, aby si pro takové množství sporů zastoupení zajistil zvolením advokáta. Žalovaná dodává, že ustanovování a určování jsou podpůrnými mechanismy, k nimž lze přistoupit výjimečně za splnění zákonných podmínek.
6. *V replice* žalobce odmítl tvrzenou opožděnost žaloby s tím, že po dobu trvání řízení ve věci vedené pod sp. zn. 3 Na 119/2020 došlo k přerušení lhůty pro podání žaloby. Dále žalobce zopakoval, že žalovaná ve svém rozhodnutí formalisticky vyšla pouze z počtu podaných žádostí. Žalobce zdůraznil, že žalovaná nijak neřešila důvodnost žádosti o určení advokáta k řízení před Evropským soudem pro lidská práva, kde je zastoupení povinné, přičemž žalovaná je jedinou institucí, která provádí určení k tomuto soudu.
7. O podané žalobě soud rozhodoval bez nařízení ústního jednání, neboť s tímto postupem výslovně souhlasil žalobce i žalovaná (§ 51 odst. 1 s. ř. s.).
8. Městský soud v Praze přezkoumal žalobou napadené rozhodnutí v rozsahu žalobcem uplatněných námitek, kterými je vázán (§ 75 odst. 2 věta první s. ř. s.), a vycházel přitom ze skutkového i právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 s. ř. s.).
9. Městský soud v Praze posoudil věc takto:

10. Podle § 35 odst. 10 předposlední věty s. ř. s. *[p]ožádá-li navrhovatel o osvobození od soudních poplatků nebo o ustanovení zástupce, po dobu od podání takové žádosti do právní moci rozhodnutí o ní neběží lhůta stanovená pro podání návrhu na zahájení řízení.*
11. Podle § 18c odst. 5 zákona o advokacii Česká advokátní komora *určí advokáta k poskytnutí právní služby žadateli, který osvědčil splnění zákonných podmínek, bez zbytečného odkladu. Komora žádosti nevyhoví, jestliže jde o zneužití práva nebo jde-li o zjevně bezdůvodné uplatňování nebo bránění práva.*
12. Městský soud v Praze se nejprve zabýval posouzením, zda byla žaloba podána včas. Ustanovení § 72 odst. 1 s. ř. s. zakotvuje pro podání žaloby proti rozhodnutí správního orgánu lhůtu v délce dvou měsíců od jeho oznámení žalobci doručením písemného vyhotovení nebo jiným zákonem stanoveným způsobem, nestanoví-li zvláštní zákon lhůtu jinou. Napadené rozhodnutí žalované bylo žalobci doručeno dne 22. 10. 2020. Vzhledem k tomu, že žalobce dne 30. 10. 2020 podal návrh na ustanovení zástupce mj. pro (aktuální) řízení o žalobě proti rozhodnutí žalované, běh dvouměsíční lhůty byl od tohoto data přerušen. Lhůta počala běžet opět až po právní moci rozhodnutí o tomto návrhu, kterým bylo usnesení Městského soudu v Praze ze dne 15. 3. 2021, č. j. 3Na 119/2020-25. Pokud tak byla žaloba soudu doručena 31. 3. 2021, byla podána v rámci dvouměsíční lhůty podle § 72 odst. 1 ve spojení s § 35 odst. 10 s. ř. s.
13. Dále se zdejší soud zabýval posouzením důvodnosti žaloby. Žalobce namítá, že při posuzování toho, zda jeho žádost představuje zneužití práva, nemohla žalovaná vycházet výhradně z počtu žádostí o určení advokáta podaných žalobcem doposud.
14. Lze přisvědčit tvrzení žalované, že smyslem určení advokáta není zajištění generálních právních služeb pro všechna řízení, jejichž účastníkem má žadatel v úmyslu se stát. Tento institut má naopak zajistit „*bezplatný přístup k právní pomoci (v jedné individuální věci) těm účastníkům řízení, kteří ji v konkrétní životní situaci skutečně potřebují a nemohou si ji sami dovolit,*“ jak například shrnul Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ze dne 24. listopadu 2021, č. j. 2 As 159/2021-105.
15. Žalovaná napadené rozhodnutí o neurčení advokáta z důvodu zneužití práva na poskytnutí bezplatných právních služeb ze strany žalobce zdůvodňuje výhradně tvrzením, že eviduje ve svém systému 69 jeho žádostí o určení advokáta, přičemž mu bylo vyhověno ve 41 případech. Městský soud v Praze nevylučuje, že mnohonásobné a opakované podávání žádostí o určení advokáta může být v obecné rovině indikátorem sudičství žadatelů, resp. zneužívání institutu určení advokáta. Neobstojí však samostatně jako jediný podklad pro takový závěr.
16. Žalovaná nijak neodkázala např. na povahu řízení, pro které žalobce žádal určení advokáta, či na povahu sporů, pro něž byl historicky žalovanou advokát žalobci určován. Žalovaná nijak nekonkretizovala, že by snad závěr o zneužívání institutu měl vyplývat např. ze samotného obsahu žádosti o určení advokáta podané žalobcem, jako tomu bylo kupříkladu v případě řešeném posledně citovaným rozsudkem Nejvyššího správního soudu.
17. Městský soud v Praze má za to, že na případ žalobce lze obecně aplikovat přístup předestřený Nejvyšším správním soudem v rozsudku ze dne 26. 10. 2011, č. j. 7 As 101/2011-66, kde bylo k problematice zneužívání institutu osvobození od soudních poplatků uvedeno následující: „*I když účastník je nemajetný, takže by zásadně bylo namístě přiznat mu osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.), může mu soud výjimečně toto*

dobrodiní odepřít, a to zejména pro povahu sporu či sporů, které účastník vede. O výše uvedený případ se může jednat, vede-li účastník s různými veřejnými institucemi množství sporů týkajících se poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, které často pokračují jako spory soudní, a přitom nejde o spory mající vztah k podstatným okolnostem životní sféry účastníka (netýkají se, a to ani nepřímo, účastníkova majetku, životních podmínek či jiných podobných záležitostí, nýbrž jde o spory vyvolané účastníkovým zájmem o veřejné záležitosti a fungování veřejných institucí).“

18. Podle zdejšího soudu lze popsany přístup analogicky uplatnit na institut určení advokáta právě s ohledem na podobný účel, který oba instituty sledují a legitimní snahu předcházet jejich zneužívání. Když Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 12. 8. 2021, č. j. 5 As 186/2021-15 potvrdil závěr správního orgánu, že žadatel se dopustil svou žádostí zneužití institutu určení advokáta, konstatoval, že v daném případě „[s]loma četnost stěžovatelem vedených sporů by nevedla k závěru o zneužití práva, podstatná je však povaha těchto sporů, z nichž není patrné, že by se skutečně jednalo o legitimní obranu práv a oprávněných zájmů stěžovatele, naopak vše nasvědčuje tomu, že smyslem je pro stěžovatele samotné vedení těchto sporů.“
19. V žalobcem napadeném rozhodnutí se žalovaná nicméně omezila na pouhé uvedení počtu evidovaných žádostí podaných žalobcem a nijak se nesnažila vypořádat s problematikou povahy daného řízení či dříve vedených řízení, případně s otázkou, zda tato řízení nemají vztah k podstatným okolnostem životní sféry účastníka (srov. analogicky např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 8. 2021, č. j. 5 As 199/2021-24). Přitom právě při posuzování možnosti zneužití institutu určení advokáta mají posledně jmenované skutečnosti větší vypovídací hodnotu.
20. Nehledě na správnost či nesprávnost závěru žalované o zneužití určení advokáta k poskytnutí bezplatné právní služby v žalobcově případě však Městský soud uzavírá, že pouhý odkaz na množství evidovaných žádostí žalobce nemůže postačovat. Tak jako se zneužití institutu určení advokáta může dopustit žadatel v rámci své historicky první podané žádosti, tak se ho může dopustit žadatel i s žádostí o poskytnutí bezplatné právní služby v žádosti stoprvní. Opačný závěr by umožňoval žalované paušálně označovat za zneužití práva na poskytnutí bezplatné právní pomoci veškeré žádosti podané žadateli, kteří překročili určitou hranici počtu evidovaných žádostí, a to v zásadě bez nutnosti zkoumat jejich obsah.
21. Na základě shora uvedeného soud dospěl k závěru, že žaloba je důvodná, neboť žalovaná nedostatečně odůvodnila svůj závěr hodnotící žalobcovu žádost jako zneužití práva ve smyslu § 18c odst. 5 zákona o advokacii. Napadené rozhodnutí je proto nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů rozhodnutí. Přestože žalobce tuto vadu rozhodnutí výslovně nevytkl, soud je povinen se z úřední povinnosti otázkou přezkoumatelnosti napadeného rozhodnutí zabývat.
22. Městský soud v Praze tak dospěl k závěru, že žaloba je důvodná, a proto napadené rozhodnutí zrušil pro nepřezkoumatelnost spočívající v nedostatku důvodů rozhodnutí dle § 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s.
23. Podle § 78 odst. 4 s. ř. s. soud věc vrátil žalované k dalšímu řízení. V něm se žalovaná v návaznosti na závěry obsažené v tomto rozsudku bude znovu zabývat žádostí žalobce.

24. O nákladech řízení soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s., podle kterého má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Ve věci měl plný úspěch žalobce, přičemž jeho náklady sestávají z vynaložených hotových výdajů ve smyslu § 57 odst. 1 s. ř. s. Městský soud dodává, že vyhláška č. 254/2015 Sb., o stanovení výše paušální náhrady pro účely rozhodování o náhradě nákladů řízení v případech podle § 151 odst. 3 občanského soudního řádu a podle § 89a exekučního řádu se v rámci soudního řízení správního neuplatní, neboť jak se vyslovil ve svém rozsudku ze dne 25. 8. 2015, sp. zn. 6 As 135/2015-79, Nejvyšší správní soud, „[p]oužití § 151 odst. 3 o. s. ř. (v novelizovaném znění účinném od 1. 7. 2015) na řízení podle soudního řádu správního je vyloučeno. Stejně tak nejsou na toto řízení přenositelné důvody nálezu pléna Ústavního soudu ze dne 7. 10. 2014, sp. zn. Pl. ÚS 39/13, č. 275/2014 Sb.“ Soud ve správním soudnictví tudíž musí vycházet z nákladů, jejichž vynaložení žalobce soudu prokáže (§ 57 odst. 1 s. ř. s.). V posuzovaném případě žalobce navrhl, aby mu soud přiznal náhradu nákladů řízení ve výši 600 Kč, aniž by tuto částku blíže specifikoval. Soud přiznal žalobci náhradu nákladů řízení celkem ve výši 136 Kč tj. 4 x 34 Kč, neboť z obsahu soudního spisu vyplývá, že žalobce byl usnesením zdejšího soudu ze dne 12. listopadu 2021, č. j. 3 A 42/2021-30 osvobozen od soudních poplatků a žalobci vznikly náklady na poštovné za odeslání žaloby, za písemné vyjádření k výzvě soudu ze dne 10. 6. 2021, za repliku ze dne 24. 8. 2021 a za Prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků, tj. celkem ve výši 136 Kč - 4 x 34 Kč (viz rozsudek NSS 6 As 135/2015-79).

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 21. dubna 2022

JUDr. Ludmila Sandnerová, v. r.
předsedkyně senátu